

A kommunista diktatúra a Szovjetunióban

1. A Szovjetunió kialakulása

- 1922 jött létre a SZU soknemzetiségű, soknyelvű föderatív állam
- kp Moszkva
- Lenin kialakította az egypárti diktatúrát (kommunista párt)
- 1924: Lenin halála
- a kommunista párt vezető szerepéért 2 politikus küzdött:
 - Sztálin
 - Trockij

2. Sztálin hatalmának megszilárdítása

- a vetélytársak likvidálása
- 1924-től a szocializmus építése
 - ✓ meg kell szüntetni a magángazdálkodást
 - ✓ fejleszteni kell az ipart

3. Sztálin belpolitikája (1927-től van hatalmon)

- cél: SZOVJETUNIÓT ERŐS NAGYHATALOMMÁ TENNI
FELZÁRKÓZTATNI A GAZDASÁGOT A KAPITALISTA ORSZÁGOKHOZ, ezért
- mezőgazdaság központi irányítás alá vonása (kollektivizálás)
 - államosítások
 - erőltetett iparosítás

4. A tervgazdálkodás bevezetése

- NEP (Lenin által bevezetett gazdaságpolitika) felszámolása → helyette: szocialista **tervgazdálkodás**:
 - Az állam előre megtervezte, kinek miből mennyit kell majd termelnie. A tervek készítői nem voltak figyelemmel sem a valós szükségletekre, (piaci viszonyokra) sem a termelés lehetőségeire.
 - központi irányítás- Tervhivatal létrehozása (1927)
 - ötéves tervek (1929-től az első)
 - a termelés növelése érdekében bevezették a **sztahanovista** mozgalmat. Ez szocialista **munkaverseny** volt, amivel a dolgozók ösztönözték a termelésre
 - a **nehézipar túlzott fejlesztése** dominál
 - komoly sikerek: gyárak, utak, vasutak építése
 - gazdasági fejlődés
 - a haderő feyverzetének fejlesztése is lehetővé vált
 - DE:
 - mennyiségi szemlélet, a minőség nem fontos
 - pazarlás, selejtes termékek magas aránya
 - a gazdasági rendszer eltorzult-könnyűipart , élelmiszeripart nem fejlesztik → csökkenő életszínvonal

5. A mezőgazdaság kollektivizálása

- a parasztság kiszipolyozása (állami beszolgáltatások)
a paraszti magántulajdon felszámolása, állami tulajdonba vétele (kollektivizálás)
- közös gazdaságok létrehozása:
 - **kolhozok: termelészövetkezetek**
 - ✓ parasztokat **erőszakkal** kényszerítették, hogy a földjükkel belépjenek
 - ✓ a földet utána kollektív tulajdonként kezelték
 - ✓ megszűnt az egyéni érdekelttség→csökkent a termelés
 - **szovhozok: állami gazdaságok**
 - ✓ állami tulajdonú földeken jöttek létre
 - ✓ legjobban fölszerelt mintagazdaságok lettek

- mindkét intézmény az állam irányítása alatt állt → a parasztokat megfosztották saját tulajdonuktól: **földjüktől, jószágaiktól, szerszámaiktól**
- paraszti ellenszegülés → brutális fellépés → a **gazdag parasztok (kulákok)** a „fő ellenség”
- nagy mértékben csökkent a mezőgazdasági termelés, mert nem érdekelt a paraszt a termelésben → éhínségek (holodomor-éhhálál Ukrajnában a nagy éhínség időszaka 1932-33)

6. Sztálin diktatúrája

- a rendszer fenntartásának legfőbb eszköze: **TERROR**
 - tisztogatási hullámok
 - titkosrendőrség
 - besúgóhálózat
 - gyilkosságok
 - **koncepciós perek** koholt vádak (kitalált vádak) alapján, hamis tanúkkal lefolytatott per
 - foglyok munkatáborokba szállítása → GULAG (bánya-és útépitések) Szibéria
- az 1930-as évekre Sztálin kiépítette a totális államot
- **személyi kultusz** (vezérkultusz)
 - ✓ vezető körül kialakult kultikus tisztelet
 - ✓ a vezető képe minden közintézményben és lakásban ki volt rakva
 - ✓ szobrokat készítettek róla
 - ✓ iskolákat, utcákat, tereket neveztek el róla
 - ✓ verseket, dalokat írnak hozzá

7. Sztálin félreállítására tett kísérletek

- A lakosság helyzetének látványos romlása **politikai elégedetlenséghez** vezetett
 - szavazás a főtitkári tisztségről-ellenfele Kirov. meghamisítják a választásokat
 - Kirovot „megölik”
- nagy politikain tisztogatási hullám
 - **NKVD** (Belügyi Népbiztosság) irányította, vezetője Jagoda
 - látványos koncepciós perek (pl Kamenyev, Zinovjev Kirov meggyilkolásáért)
 - a **Vörös Hadsereg tábornokainak**, főtisztjeinek 87%-át kivégzik (822-ből 717-et)

8. Propaganda

célja: bizonyos nézetek elterjesztése, befogadók meggyőzése pl szónoklatokkal, képekkel

- azt hangoztatták, hogy a Szu lendületesen fejlődik, és hamarosan lehaladja a fejlett Nyugatot
- éhínségről, kényszermunkatáborokról nem beszéltek

9. Külpolitika

- ✓ A SZU nemzetközileg elszigetelt ország volt. Sztálin fő célja, hogy ez megváltozzon.
- ✓ Igyekezett a nagyhatalmakkal jó viszonyt kialakítani, háborút elkerülni, de a háttérben megkezdte a felkészülést.
- ✓ Tudatosan támogatta a kommunista pártokat más országokban.
- ✓ A gazdasági világválságot a kapitalizmus bukásának tekintették.